

Dezavantajlı Błlgelerde Gėrev Yapan Sınıf đretmenlerinin Karşılaştığı Güçlükler: Ordu İli rneđi

Nurullah KERECİ¹, Hatice KERECİ², Tuncay Osman GK³

¹đretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0002-5491-9616, nurullahkereci@gmail.com, Sorumlu Yazar.

²đretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0009-0002-2488-1757, htckereci.04@gmail.com

³đretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ORCID ID: 0000-0002-6497-7342, tunosmangok@gmail.com

ÖZET

Dünya nüfusunun yarısından fazlası 21.yy olanaklarından yoksun dezavantajlı błlgelerde yaşamını sürdürmektedir. Bu błlgeler çoğunlukla kiři başına düşen milli gelirin az olduğu, endüstrinin gelişmediği, beslenme eksikliğinin ve yoksulluğun yüksek olduğu yerleşim birimleridir. Merkezi yönetim uyguladığı politikalarda çođu zaman dezavantajlı błlgelerin ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu politikaların içinde eğitim de yer almaktadır. Dezavantajlı błlgelerin gelişmesi ve kalkınması için de eğitim ve đretim kullanılabilir en önemli araçtır. Dezavantajlı błlgelerdeki eğitim olanakları, kent merkezlerindeki eğitim olanaklarına göre daha azdır. Bu araştırmanın amacı da dezavantajlı błlgelerde gėrev yapan sınıf đretmenlerinin yaşadığı sorunların tespit edilmesidir. Bu kapsamda Ordu ilinin dezavantajlı błlgelerinde çalışan 156 sınıf đretmeni ile bu çalışma yürütülmüştür. Çalışma kapsamında dezavantajlı błlgelerde çalışan sınıf đretmenlerinin karşılaştığı sorunların incelenmesi amaçlandığından çalışmada fenomenolojik desen benimsenmiş ve nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak çalışma yürütülmüştür. Araştırmada verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda dezavantajlı błlgelerde gėrev alan sınıf đretmenlerinin yaşadığı sorunlar teknolojik altyapı yetersizliği, ulaşım zorlukları, bina ve ekipman yetersizlikleri, yerleşim yerinden kaynaklanan sorunlar ve okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar olduğu tespit edilmiştir.

MAKALE TR
Araştırma makalesi

MAKALE BİLGİLERİ
Gnderilme Tarihi: 08.04.2023
Kabul Edilme Tarihi: 31.05.2023

ANAHTAR KELİMELEER:
Dezavantajlı Błlge, Eđitim, Sınıf đretmeni.

Challenges Faced by Classroom Teachers Working in Disadvantaged Regions: The Example of Ordu Province

ABSTRACT

More than half of the world's population lives in disadvantaged areas deprived of most of the 21st century opportunities. These regions are mostly places where the per capita income is low, the industry is not developed. Education and training is the most important tool that can be used for the development and of disadvantaged regions. The purpose of this research is to determine the problems experienced by classroom teachers working in disadvantaged regions. In this context, this study was carried out with 156 classroom teachers working in the disadvantaged regions of Ordu. Since the aim of the study was to examine the problems faced by classroom teachers working in disadvantaged areas, the phenomenological design was adopted in the study and the study was carried out using qualitative research methods

ARTICLE TYPE
Research article

ARTICLE INFORMATION
Received: 08.04.2023
Accepted: 31.05.2023

KEYWORDS:
Disadvantaged

and techniques. A semi-structured interview form was used to collect data in the research. As a result of the research, it has been determined that the problems experienced by classroom teachers working in rural areas are inadequacy of technological infrastructure, transportation difficulties, inadequacies of buildings and equipment and school management.

Region, Education,
Class Teacher.

Summary

As a necessity of social life, which has been going on since the past and will continue in this way, education and training will proceed on the way of unification under certain rules and existing order. In this case, the main emphasis will be on teachers, because teachers are mediators in interpersonal communication, harmony and interaction with each other, and the healthy functioning of society. The goal in education is to create a healthy and exemplary social culture level for the next generation (Uslu & Ağırkan, 2017). Changes in the society affect not only the people in the society, but also every element of the society. Thanks to education, we expect these changes to be positive, so a high level of teacher performance will allow the expected earnings to increase.

Education is essentially a mechanism that includes the social structure. Based on this, it reflects a disciplinary process in which people transform from the process in which they are involved as inputs to desired outputs. Schools have assumed active roles in the field of input, processing and output processes. The importance of school in the healthy operation of these processes is an undeniable fact. Assuming that the educational processes are carried out within the framework of social relations, from the student to the parents, from the teacher to the administrative staff, a healthy school culture will allow the culture formed in the society to develop in a healthy way.

It is the teachers who will convey the social culture to the individuals and change the individual behaviors accordingly. Because teachers and other educators are the stakeholders that make up the phenomenon called education. According to this, the main reason for the formation of schools is to prepare an environment for education by bringing together educators who will provide education, develop the individual and lead him to raise healthy generations (Başaran, 1996 as cited in zpinar, 2008). According to Arslan (2009), education is the process of changing individual behaviors and it is important to change these behaviors in a positive and desired direction. These behaviors that we see in many areas of society reflect the output of education to us. Teachers have undertaken the task of changing behaviors at the desired level through training programs. For this reason, teachers are the most effective and active element of the educational process. If we assume that teachers are responsible for every positive or negative behavior we encounter in society, we can state that teachers are behavior change engineers.

A high level of importance should be given to education in order to provide a workforce suitable for the needs of the age and community we live in. Thus, students, teachers and education programs will make positive progress. The most influential stakeholder in the education system is undoubtedly the teachers, and the teacher is the most important stakeholder who pioneers the other elements of education, gives them meaning and thus affects the healthy progress of education (Hacıoğlu and Alkan, 1997 as cited in Demircioğlu and Erdamar 2009).

Ekici (2017) emphasized that teachers are people who meet the educational needs of the society and said that even if teachers come to the fore with their teaching, they can also be described as guides, family heads, leaders and consultants. According to Hoşgrr (2003), the teaching profession is an inseparable part of social progress. For this, education and society are stakeholders in constant interaction with each other and cannot be considered separately from each other.

Throughout their education life, teachers constantly encounter many problems while trying to respond to the needs of students, their families, the educators who make up the education, and the society. (Cited from Gutek, 2001. zpinar, 2008). These problems occur more in disadvantaged areas such as small settlements, rural areas and villages. The aim of this study is to identify the problems and offer solutions.

In order to increase efficiency in education, it is a necessity to be aware of the problems that teachers experience in schools and to take measures to support teachers' work by seeking solutions. As the problem statement of this research, "What are the problems faced by classroom teachers working in disadvantaged regions?" determined. In this context, this research was conducted with 156 classroom teachers working in different districts of Ordu. A semi-structured interview form developed by the researchers was applied to the classroom teachers who participated in the study, and the answers given by the participants were analyzed and categorized.

As a result of the research, it has been determined that the problems experienced by classroom teachers working in rural areas are inadequacy of technological infrastructure, transportation difficulties, inadequacies of buildings and equipment, problems arising from the settlement and school management.

Methods

This research was carried out using qualitative research methods and techniques. Qualitative research aims to reveal experiences and perceptions. There are many different approaches to the qualitative research method. One of these approaches is the phenomenological pattern. The purpose of the phenomenological design is to share the experiences and perceptions of the individual (Creswell, 2018). The design also tries to understand and explain the meaning, essence and structure of the phenomenon experienced by the individuals involved in the research (Patton, 2014).

As the aim of this study is to examine the problems experienced by classroom teachers working in rural areas, a phenomenological design was adopted in the study.

Findings

It has been determined that the problems experienced by classroom teachers working in disadvantaged areas are inadequacy of technological infrastructure, transportation difficulties, inadequacies of buildings and equipment, problems arising from settlement and school management.

Discussion and Conclusion

It has been determined that inequality cannot be prevented in our schools, classroom teachers face serious problems in disadvantaged areas, our schools still have physical and infrastructural deficiencies, every unsolved problem negatively affects the education process of the teacher, and the communication disorders of the individuals in the managerial position and their attitude towards the teachers reduce the motivation of the teachers. In order to eliminate these problems, the main recommendation is to minimize the needs of schools and teachers.

Giriş

Toplumun ana unsuru olan bireylerin sayısı ve bu bireylerin ülke üzerindeki dağılımı, bireylerin üretime katılmasında, toplumsal kaynaklardan pay almasında ve eğitim fırsatlarından faydalanmasında avantaj ya da dezavantajlı olmalarında etkili olan ana etkenlerdendir. Toplumun geneli tarafından kolaylıkla ulaşılabilen ekonomik, sağlık, eğitim, istihdam, saygı, toplumsal destek, bilgiye erişme, kültürel ve sosyal olanaklardan mahrum kalma, bireyler açısından dezavantaj olarak tanımlanabilir. Bu durum Türkiye açısından değerlendirildiğinde ülkemizin kırsal bölgelerinde ve kentlerin kenar mahallelerinde dezavantajlı ve yoksul nüfusun yoğun olduğu görülmektedir.

Cumhuriyetimizin ilk yıllarında ülke nüfusunun %80'i köy ve kırsalda yaşarken bugün ise tam tersi bir durum söz konusudur. Bu nedenle de köy ve kırsal kesimlerde bulunan okullar boşalıp her geçen gün öğrenci kaybederken, şehir merkezi ve şehir merkezine yakın bölgelerde bulunan

okullar ise dolmakta hatta sınıf mevcutları mevzuat hükümlerinin belirttiği maksimum sayılara ulaşmaktadır. Bireylerin köyden kente devam eden göç hareketleri dolayısıyla köy ve kırsal bölgelerde yaşanan nüfus azlığı bahsi geçen bölgelerde okul açma ve okulları ayakta tutmayı zorlaştırmaktadır (Başaran, 1998). Bu nedenle de ülkeler eğitim hakkından tüm bireylerin eşit şekilde faydalanabilmesi adına politikalar üretmektedir. Ülkemizde de köy ve kırsal bölgelerde yaşamını sürdüren bireylerin eğitim hakkından eksiksiz bir şekilde faydalanabilmesi adına taşınabilir eğitim uygulamaları ile yatılı bölge ortaokulları faaliyetleri devam etmektedir (MEB, 2022).

Ülkemizde 1998 yılında yapılan eğitim reformları kapsamında sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmiş ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından (MEB) yürütülen "Eğitimde Çağ Yakalama 2000 Projesi" ile ilköğretimde; %100 okullaşma oranına ulaşılması, aşamalı olarak birleştirilmiş sınıflarda eğitim/öğretime son verilmesi, sınıf mevcutlarınının 30'a indirilmesi ve ilköğretimde niteliğin yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu hedeflere ilişkin politikalar belirlenmiş ve gerekli planlamalar yapılmıştır (Kavak, 2007). Fakat öğretmen sayısının yetersizliği, ekonomik buhranlar ve coğrafi nedenler dolayısıyla ülkenin her köşesinde sekiz yıllık eğitim veren okullar imar edilememiş ve birleştirilmiş sınıflı okullar varlıklarını devam ettirmişlerdir (Kavak ve Ergen, 2007).

Birleştirilmiş sınıf uygulamaları, dünyada ve Türkiye'de oldukça eskidir. Günümüzde dünyanın az nüfuslu ve geri kalmış bölgelerinde uygulandığı halde, Türkiye'deki okulların ise yaklaşık yüzde onunda birleştirilmiş sınıflı uygulama devam etmektedir (MEB,2022). Binbaşıoğlu (1999), birleştirilmiş sınıfı "iki ya da daha çok sınıfın, bir grup teşkil ederek bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışması" olarak tanımlamıştır.

Öktem (2007) ise birleştirilmiş sınıfı özellikle köy ve kasaba gibi toplumun geneli tarafından kolaylıkla ulaşılabilen ekonomik, sağlık, eğitim, istihdam, saygı, toplumsal destek, bilgiye erişme, kültürel ve sosyal olanaklardan mahrum veya eksik bölgelerde öğretmen ya da derslik sayısının yetersizliği dolayısıyla ya da öğrenci azlığı nedeniyle öğrencilerin sınıf farklılıkları gözetilmeksizin tek bir sınıfta toplanarak yapılan eğitim öğretim çalışmaları olarak ifade etmiştir. Birleştirilmiş sınıflar daha çok seyrek nüfus ve dezavantajlı bölge olgusuna dayanmaktadır. Bu nedenle de birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik ve eğitim hizmetinin her koşulda verilebilmesi adına düşünülmüş ve bir önlem olarak ortaya çıkmıştır (Kıral ve Bölük, 2015). Fakat ekonomik olması nedeniyle ortaya bir çözüm gibi çıkan birleştirilmiş sınıflı okullar, birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sakıncalı yanlarını Köksal (2005) şöyle sıralamaktadır:

- Öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklarının artması,
- Öğretmenin birden çok sınıfa ders vermesi nedeniyle derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerjinin artması,
- Birden çok öğretim programının aynı zaman dilimi içerisinde yetiştirilmesi gerektiği için, öğretim programındaki hedeflerin tümüne ulaşmanın güçleşmesi,
- Sınıf öğretmenlerinin neredeyse tamamının, birleştirilmiş sınıf uygulaması konusunda yeterli bilgi ve birikime sahip olmaması,
- Görev yapılan okulun fiziki olarak yetersiz olması,
- Öğretmenlerin genellikle tek olarak çalışmasından ötürü yeteri kadar rehberlik hizmeti alamamasıdır.

Bir başka problem ise dezavantajlı bölgelerde bulunan okulların finansman sorunudur (Kıral ve Bölük, 2015). Dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda yaşanan ekonomik sıkıntılar yapılan eğitim-öğretime de etkilemektedir. Yapılan başka bir araştırmaya göre; şehir merkezinde bulunan okullar 27 farklı kaynaktan beslenirken, köy ya da dezavantajlı bölgelerde bulunan okulların gelirleri 20 farklı kaynaktan elde edilmektedir (Kavak, Ekinci ve Gökçe, 1997). 222 Sayılı ilköğretim ve eğitim kanununa göre köy okullarının okula gelir sağlayacak arazileri, köy gelirlerinin %10'u gibi birçok gelir kaynağı vardır. Fakat uygulamada okul personellerin okul arazilerini işleyerek gelir elde edememesi ve köy gelirleri için önceden uygulanan salma v.b. yöntemlerin artık neredeyse yok olması, köylerin giderlerini özel idareler veya büyükşehirlerde büyükşehir belediyeleri vasıtası ile karşılaması dolayısıyla bu gelir kaynaklarından faydalanmada sorunlar yaşanılmaktadır. Hatta bu kaynaklardan köy okulları neredeyse hiç faydalanamamaktadır.

Taneri (2004) tarafından Ordu, Samsun ve Sinop illerinin köy ya da dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yapılan araştırma da sınıf öğretmenlerinin karşı karşıya kaldıkları sorunlar;

- Birleştirilmiş sınıflarda eğitim, yasa, tüzük, yönetmelik ve genelgesi anlama ve uygulama,
- İlk okuma yazma öğretimi ve öğretim etkinlikleriyle ilgili araç-gereçleri hazırlama olarak belirtilmiştir.

Boyraz (2007), Kırıkkale ilinin dezavantajlı bölgelerinde eğitim öğretim faaliyetlerine devam eden ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarını ve nedenlerini araştırdığı çalışmasında, ailelerin çocuklarının eğitimine olan ilgisizliğini en önemli neden olarak belirtmiştir.

Öztürk (2014), Ankara, Batman, Erzurum, Konya, Kütahya, Muğla, Niğde ve Ordu illerinde öğretmenlerin karşılaştığı uyum güçlüklerini ve bu güçlükleri etkileyen değişkenleri incelediği çalışmasında, en sık rastlanan sorunları okul idarelerince öğretmenlere yüklenen iş yükü, sosyal yaşantı içerisinde karşılaşılan sosyal statü ve kimlik karmaşası, okul idarecileri ve müfettişlerle olan ilişkiler ve materyal eksikliği nedeniyle sınıf yönetimi konusunda yaşanan güçlükler olarak sıralamıştır.

Son olarak, Toker-Gökçe (2013), Bilecik, Bolu, Edirne, İstanbul ve Sakarya gibi ülkemizin batı illerinde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yürütmüş olduğu çalışmada sınıf öğretmenleri yaşadıkları sorunları araştırmıştır. Araştırma neticesinde katılımcıların hedef kazanım oluşturma, sayıca kalabalık birleştirilmiş sınıflarda öğretim yapma, öğretim materyallerini elde etme ve kullanma, yavaş öğrenen öğrenciler için uygun ortamlar ve uygun öğretim yöntemleri kullanma; öğrencilerle ilgili kayıt tutma ya da portfolyo oluşturma, müfettişlerle iyi ilişkiler geliştirme ve okul yöneticilerinden mesleki rehberlik ve destek alma konularında güçlük yaşadıkları tespit edilmiştir.

İlgili literatür incelendiğinde köy ya da dezavantajlı bölgelerde bulunan okullardaki problemlere alınacak önlemlere değinildiği de görülmektedir. Örneğin, Tütengil (1979)'e göre köy ya da dezavantajlı bölgelerde eğitim öğretim etkinliklerini etkili ve verimli hale getirebilmek için her şeyden önce bölgenin şartları ve bölgedeki bireylerin gereksinimlerine cevap veren bir okul arayışı içinde olunmalıdır. Griffiths (1975)'e göre ise dezavantajlı bölgede görev yapan bir öğretmene maddi ve manevi olanaklar sağlanmadıkça ve bu öğretmen başarılı bir eğitimden geçirilerek öğretmen olmadığı sürece öğretmenin başarısı tartışma konusu olacaktır. Altun (2009) ise yaptığı çalışma sonucunda alınacak önlemleri; okulların fiziki mekân eksiklikleri ve eğitim öğretim ihtiyaçları fizibilite edilmeli ve giderilmeli, öğretmenlerin gelişen ve dönüşen dünya şartlarına uygun hareket edebilmeleri adına öğretmenlerin gelişimine katkı sunacak hizmet içi eğitimler verilmeli, okul-aile işbirliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler geliştirilmeli ve veli okul işbirliğinin sağlanabilmesi adına okullar velilere açılmalı, okul öncesi eğitim kurumları yaygınlaştırılması ve okul öncesi eğitimden tüm bireylerin faydalanması şeklinde sıralamıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplumun geneli tarafından kolaylıkla ulaşılabilen ekonomik, sağlık, eğitim, istihdam, saygı, toplumsal destek, bilgiye erişme, kültürel ve sosyal olanaklardan mahrum kalan bireylerin çoğunlukla yaşadığı dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda yaşanan problemlerle ilgili olarak yeteri kadar bilinç oluşmadığı görülmektedir. Bu gerçekten yola çıkarak dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda yaşanan problemleri ortaya koymak ve bunların nedenlerini araştırarak çözüm önerileri sunmak; dezavantajlı bölgelerde bulunan okullardaki eğitim düzeyine katkı sağlayacağından bu çalışma önemlidir. Bu nedenle de, çalışmanın amacı, dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda yaşanan problemlerin öğretmenlerin perspektifinden bakarak anlamaya çalışmak ve çözüm önerileri geliştirmektir. Bu amaçla bu araştırma da aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okulun fiziki şartlarından kaynaklanan sorunlar nelerdir?
2. Okulun bulunduğu yerleşim biriminden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

3. Okul yönetiminden ya da yönetim işlerinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?
4. Öğrencilerle ilişkin yaşanan sorunlar nelerdir?
5. Velilerle ilişkilerden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

Yöntem

Bu araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalarda deneyim ve algıların ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Nitel araştırma yönteminde birçok farklı yaklaşım vardır. Bu yaklaşımlardan biri de fenomenolojik desendir. Fenomenolojik desende amaç bireyin kendi açısından deneyim ve algılarını paylaşmasıdır (Creswell, 2018). Desende aynı zamanda araştırmaya dâhil olan bireylerin tecrübe edindikleri olgunun anlamı, özü ve yapısı anlaşılmasına ve açıklanmaya çalışılmaktadır (Patton, 2014).

Bu çalışma kapsamında dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin deneyimledikleri sorunların incelenmesi amaçlandığından çalışmada fenomenolojik desen benimsenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmada Ordu ilinde sosyo-ekonomik anlamda dezavantajlı yerleşim birimlerinde (sürekli göç veren, plansız ve gecekondulu yerleşim birimlerine sahip, bireylerin devletin sosyal desteklerine ihtiyaç duyduğu, kalabalık ve geniş ailelerde yaşamın sürdüğü) görev yapan sınıf öğretmenlerinin okul içi ve okul dışı sorunları ele alındığından bu araştırmanın çalışma grubunu Ordu ilinin dezavantajlı bölgelerinde görev yapan 156 (yüz elli altı) sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin okul içinde ve dışında yaşadıkları sorunları inceleyen araştırmada katılımcılara ait demografik bilgiler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 1

Katılımcıların Yaş Oranları Dağılımı

YAŞ	FREKANS	YÜZDE
23 – 30	99	63,4
31 – 40	51	32,6
41 – 45	6	4
TOPLAM	156	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere yarı-yapılandırılmış görüşme formunu çözümlenen katılımcıların %63,4’ü (99) 23-30 yaş aralığında, %32,6’sı (51) 31-40 yaş aralığında ve %4’ü (6) 41-45 yaş aralığında yer almaktadır.

Tablo 2

Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

CİNSİYET	FREKANS	YÜZDE
Kadın	96	61,5
Erkek	60	38,5
TOPLAM	156	100

Tablo 2.’e göre katılımcıların %61,5’i (96) kadın ve %38,5’i (60) erkeklerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada açık uçlu sorulardan oluşan açık uçlu görüşme anketi kullanılmıştır. Bu anket 5 adet sorudan oluşmaktadır. Sorular belirlenirken araştırmacılar tarafından ilgili alan yazın taranmış ve 2'si devlet üniversitelerinde sınıf eğitimi üzerine çalışan doktora derecesine sahip, 3'ü Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda sınıf öğretmeni olarak çalışan yüksek lisans derecesine sahip 10 ile 15 yıl arasında hizmeti bulunan toplamda 5 (Beş) uzman görüşü alınarak kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda eğitim öğretime devam eden bağımsız sınıf okutan 4 sınıf öğretmeni ve yine dezavantajlı bölgelerde bulunan okullarda birleştirilmiş sınıf okutan 5 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 9 sınıf öğretmeniyle pilot çalışma yürütülmüş, pilot çalışma neticesinde elde edilen veriler ışığında açık uçlu görüşme anketinde amacına hizmet etmeyen ve ölçmek istenen hedefleri ölçmekte yetersiz kalınan sorularda değişikliğe gidilerek ankete son şekli verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılan açık uçlu görüşme anketi Ocak 2023 tarihinde katılımcılara internet üzerinden sunulmuştur. Formun katılımcılara ulaştırılması için sosyal platformlar kullanılmış ve destek alınmıştır. Araştırma soruları Pandemi süreci de göz önüne alınarak Google Formlar ve Çevrimiçi Toplantılar üzerinden katılımcılara ulaştırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde ulaşılan verilerin açıklanabileceği ilişki ve kavram grafiklerinin oluşturulması hedeflenmekte, benzerlik gösteren ifadelerin tema ve kategori adı altında toparlanması, verilerin okuyucular tarafından anlaşılabilmesi şeklinde yorumlanması ve düzenlenmesi sağlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Açık uçlu görüşme anketinden elde edilen veriler kategorize edilerek analizi yapılmıştır. Birbirine benzer ya da paralel düşüncelere sahip kategoriler bir araya getirilerek uygun bir tema adı altında toplanmıştır. Kategorilerin ve temaların oluşturulmasında ölçme değerlendirme uzmanı 2 uzmandan görüş alınmış ve görüş birliği sağlanarak 5 ana tema belirlenmiştir. Belirlenen temalara ait alt kategoriler tablolaştırılarak sunulmuştur. Bunun haricinde katılımcılardan alınan cevapların tam anlamıyla resmedilebilmesi ve okuyucu hafızasında yer edebilmesi adına örnek öğretmen görüşleri de doğrudan alıntılanarak tablolarda yer verilmiştir. Katılımcı öğretmenlerimizi gizlemek adına gerçek isimleri yerine araştırmacılar tarafından oluşturulan kod isimler (Asya, Defne, Aslan, Rüzgar, Gül, Lale vb.) kullanılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Okulun Fiziki Şartlarından Kaynaklanan Sorunlar:

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış form ile yönlendirilen sorulardan biri okulun fiziki şartlarından dolayı ne gibi sorunlar yaşandığı ile ilgidir. Bu soruya verilen cevaplar içerisinden kategoriler oluşturularak aşağıdaki dağılım elde edilmiştir.

Tablo 3*Fiziki Şartlara İlişkin Yaşanan Sorunlarla İlgili Kategorik Dağılım*

Tema	Kategoriler	f	Öğretmen Düşünceleri
Fiziki Şartlara İlişkin Yaşanan Sorunlar	Hijyen ve Tuvalet Yetersizliği	106	<p>Rüzgar: "Bahçemizde beton tesviyesi yapılmadığı için toprak olarak durmaktadır. Yazın tozdan kışın ise çamurdan sınıflarımızın ve öğrencilerin temizliği ile hijyenini sağlamak zorlanıyoruz."</p> <p>Defne: "Daha öncede belirttiğim üzere ana binanın yanında yapılmış bir prafabrik içerisinde bulunuyor sınıfımız ve ne yazık ki prafabrik içerisinde tuvalet yok ben ve öğrencilerimiz tuvalet ihtiyacımızı ana binada bulunan tuvaletlerde gideriyoruz."</p> <p>Gül: "Okulumuzun kadrolu hizmetlisi bulunmamakta. Taşıma merkezli bir okuluz. TYP kapsamında verilen bir personel okulun iş ve işlemlerine yetişemiyor. Bu sebeple de wc, sınıf ve koridor temizliğinde sıkıntı çekiyoruz."</p>
	Binanın Fiziki Durumu ve Yetersizliği	71	<p>Asya: "Okulumuz bina olarak yetersiz, sadece sınıf olarak planlaması yapılmış, herhangi bir atölyesi ya da laboratuvarı yok. 4+4+4 sistemine geçerken de derslik yetersizliği dolayısıyla derslikler bölünmüş ve neredeyse 15-16 m² boyutunda sınıflar oluşturulmuştur."</p> <p>Ülkü: "Sınıflarımızın ve koridorlarımızın bazı bölümlerinde rutubetli bir bölgede olmamız nedeniyle boya ve sıva döküntüleri mevcut fakat yeteri kadar ödenek gelmediği için tamirat ve tadilatını yaptırmakta zorlanıyoruz."</p>
	Isınma	35	<p>Defne: "Sınıfım prafabrik bir binanın içerisinde bulunmakta ve ısınması yan tarafımızdaki ortaokul binasında yakılan kalorifer ile sağlanmaktadır. Kalorifer kazanı ortaokulda bulunduğu için onlar yeteri kadar ısınsa da ne yazık ki biz yeteri kadar ısınamıyoruz."</p> <p>Poyraz: "Birleştirilmiş sınıfta eğitim veriyorum ve okulumuz 2 sınıftan oluşmaktadır. Ne yazık ki kalorifer tesisatı bulunmamaktadır. Soba kullanarak ısınıyoruz. Bilindiği üzere de soba is, duman, tütme gibi bir çok problemi barındırıyor ve sınıf gibi devamlı hareketin olduğu ortamlar içinde oldukça da tehlikeli."</p>
	Materyal ve Donatım Yetersizliği	29	<p>Yağız: "Fatih Projesi kapsamında montajı yapılan akıllı tahtalar büyük bir rahatlık sağladı fakat somut işlemler döneminde olan çocuklar için derslerde kullanacağımız harita, yerküre, insan vücudu gibi birçok materyale ulaşmakta problem yaşıyoruz."</p>
	Teknolojik Altyapı	7	<p>Aslan: "Bulduğumuz bölgede fiber internet olmaması nedeniyle akıllı tahta ve bilgisayar kullanımında zorluklar yaşıyoruz. İnternet bende olsa yan sınıfta olmuyor çoğu zaman."</p>

Araştırma kapsamında katılımcılara açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Öğretmenlerimiz bu sorulara cevap verirken birden çok sorundan bahsetmişler ve bahsedilen sorunlar tablo halinde listelenmiştir. Tablo 3’de “Okulun Fiziki Şartlarından Kaynaklanan Sorunlar” teması altında 5 ayrı kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulardan 106 sınıf öğretmenin “Hijyen ve Tuvalet Yetersizliği”, 71 sınıf öğretmenin “Binanın Fiziki Durumu ve Yetersizliği”, 35 sınıf öğretmenin “Isınma”, 29 sınıf öğretmenin “Materyal/Donatım Yetersizliği” ve 7 sınıf öğretmenin “Teknolojik Altyapı Yetersizliği” den kaynaklanan sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Yerleşim Yerinden Kaynaklanan Sorunlar

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış form ile yönlendirilen sorulardan ikincisi ise yerleşim biriminden kaynaklanan sorunlar ile ilgidir. Bu soruya verilen cevaplar kategorize edilerek aşağıdaki tabloda sunulan dağılım elde edilmiştir.

Tablo 4

Yerleşim Yerinden Kaynaklanan Sorunlarla İlgili Kategorik Dağılım

Tema	Kategori	f	Öğretmen Düşünceleri
Yerleşim Yerinden Kaynaklanan Sorunlar	İl/ilçe Merkezine Uzaklık	100	<i>Rüzgar:</i> "Okulumuzun bulunduğu mahalle ilçe merkezine 42, il merkezine 147 km uzaklıktadır. Bırakın öğrenci ihtiyaçlarını karşılamayı kendi şahsi ihtiyaçlarımı bile güçlükle karşıyorum." <i>Alev:</i> "Okulum ikamet ettiğim ilçe merkezine yaklaşık olarak 50 km uzaklıkta eşim ve ben farklı ilçelerde çalıştığımız için aile birlikteliğini sağlamak adına çalıştığım ilçede ikamet edemiyorum. Bu sebeple de 50 km yolu her gün gidiş-geliş yapıyorum. Yolda çok fazla enerji ve zaman kaybediyorum."
	Sosyal Faaliyetlerin Yetersizliği	94	<i>Lale:</i> "Daha öncede belirttiğim üzere okulum ilçe merkezine 42, il merkezine 147 km uzaklıkta. Okulun bulunduğu mahalle dezavantajlı bir bölge olduğu için ne yazık ki ilçe merkezinden geliş-gidiş yaparak çalışmaya devam edemiyorum ve okulun bulunduğu mahallede ikamet ediyorum. Haftada 1 araç bulabilirsem ilçe merkezine inip ihtiyaçlarımı gidermeye bakıyorum. İhtiyaçlarımı bile zor giderirken sosyal faaliyetlerden bahsetmek bile istemiyorum. Tek sosyalitem okula, öğrencilerime gitmek." <i>Poyraz:</i> "Okulum ikamet ettiğim ilçeye yaklaşık olarak 40 km uzaklıkta. Ulaşımı kendi aracım ile sağlıyorum. Haliyle bu ulaşım özellikle de kış aylarında çok fazla zaman ve enerjimi alıyor o sebeple haftasıçi tek düşüncem okul sonrasında eve ulaşmak oluyor. Bu sebeple de herhangi bir faaliyetin takibini yapamıyorum. Gerçi ikamet ettiğim ilçe de sahilde bulunan bir ilçe olmadığı için ne yazık ki katılabileceğim faaliyet de kısıtlı oluyor."
	Konut Yetersizliği	84	<i>Ateş:</i> "İl merkezine 119 km uzaklıkta bir ilçede ikamet etmekteyim. Ama ne yazık ki kaloriferli ev bulmakta zorlanıyoruz. İlçede bulunan evlerin neredeyse tamamı ev sahipleri tarafından kullanılıyor. 3 – 5 tane kiralık ev mevcut bunlarda talep yoğunluğu nedeniyle kiralari devamlı artış gösteriyor."
	Kültürel Faaliyetlerin Yetersizliği	60	<i>Kayra:</i> "Sabahları yol eziyeti çekmemek ve kendime daha fazla zaman ayırabilmek için çalıştığım ilçede ikamet ediyorum. İlçenin nüfusu 20.000 civarında ve bu nüfusun büyük bir çoğunluğu da kırsal kesimlerde yaşıyor haliyle de ilçede herhangi bir kültürel faaliyet yapılamıyor. Yapabildiğim tek kültürel faaliyet sosyal platformlar üzerinden dizi/film seyretmek oluyor."

Tablo 4'te "Yerleşim Yerinden Kaynaklanan Sorunlar" teması altında 4 ayrı kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulardan 100 sınıf öğretmenin "İl ve İlçe Merkezine Uzaklık", 94 sınıf öğretmenin "Sosyal Faaliyetlerin Yetersizliği", 84 sınıf öğretmenin "Konut Yetersizliği" ve 60 sınıf öğretmenin "Kültürel Faaliyetlerin Yetersizliği" den kaynaklanan sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Okul Yönetiminden Kaynaklı Yaşanan Sorunlar

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış form ile yönlendirilen sorulardan üçüncüsü ise okul yönetiminden kaynaklı yaşanan sorunlar ile ilgidir. Bu soruya verilen cevaplar içerisinden kategoriler oluşturularak aşağıdaki tabloda sunulan dağılım elde edilmiştir.

Tablo 5*Okul Yönetiminden Kaynaklı Yaşanan Sorunlar*

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>f</i>	<i>Öğretmen Düşünceleri</i>
Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar	Okul Yönetiminin Olmayışı	74	<p><i>Rüzgar:</i> "Okulumuz her ne kadar ilkököl ve ortaokul birlikte hizmet veren büyük bir okul gibi görünse de bölgesel şartların zorlayıcı olması nedeniyle kadrolu atanan idarecimiz bulunmamaktadır. Okulumuzun idare sorunu geçici görevlendirme yolu ile çözülmeye çalışılmaktadır. Haliyle de bu sürdürülebilir bir durum değildir. Büyük bir çoğunluğumuzda idareci olmak istemediğimiz için ilçe her yıl sırayla içimizden birini idareci olarak görevlendirmektedir."</p> <p><i>Lale:</i> "Birleştirilmiş sınıflı bir okulda 3 öğretmen olarak çalışıyoruz. Bilindiği üzere birleştirilmiş sınıflı okullarda Müdür Yetkili Öğretmen olarak tanımlanan bir idareci durumu var ve bizim okulda müdür yetkili öğretmen benim. Hem öğretmenliği hem de idareciliği birlikte yürütmekteyim. Bu durumda beni fazlasıyla yormakta. Daha önce idari bir geçmişim olmadığı için basit resmi yazılara cevap vermekte bile zorlanıyorum. En ufak bir idari işimi bile İlçe MEM'lerde çalışan memurların yardımıyla yapıyorum."</p>
	Okulda Yaşanan Sorunlarda Yeterli Destek Alınamaması	60	<p><i>Gül :</i> "Okulumdaki idarecilerim hepsi birkaç yıllık öğretmen ve idarecilik geçmişleri yok. İlk idarecilik deneyimleri bizim okulda gerçekleşiyor. Bu nedenle de okulda yaşanan herhangi bir problemde idareden yeteri kadar destek alamamaktayız."</p> <p><i>Ülkü:</i> "Sınıfımı güzelleştirmek ve çocukların ilgisini çekecek şekilde dizayn etmek istiyorum ve bunun içinde okul dışından birçok kaynak sağlıyorum fakat okul idaresi bu noktada işimi kolaylaştırmak yerine, önüme bürokrasi engeli çıkarıyor. Attığım her adım, yaptığım her çalışma için onay vs. almam konusunda diretiyor ve ne yazık ki bu nedenden ötürü yol alamıyoruz."</p>
	Okul Yönetimi ile İletişim Kopukluğu	50	<p><i>Defne:</i> "Okul müdürümüz ile toplantılar haricinde herhangi bir konuyu konuşmamız imkansız. Müdür Yardımcısı arkadaşlarımıza göre dağılımı yapmış ne olsa bizi onlara yönlendiriyor. Kendisi ile hiçbir şekilde iletişim kuramıyoruz."</p> <p><i>Yağız:</i> "Okulumuzda ortaokul öğrenci sayısı daha fazla olduğu için müdürümüz bir branş öğretmeni ve tüm enerjisini LGS ve LGS kadrosundaki öğretmenlerimiz için sarfediyor. Bizimle ilgilendiği tek konu 4. sınıftan 5. Sınıfa geçecek öğrencilerin seçmeli ders seçimleri. Onun haricinde hep söylediği gibi ilkokullar çıksın aradan."</p>
	Teftiş Baskı ve Stresi	44	<p><i>Aslan:</i> "Meslekte 5. Yılım. Daha önce çalıştığım okulda da tek öğretmen olarak çalıştığım için evrak konusunda kendimi yetiştiremedim. Okul idaremde bunun farkında fakat rehberlik yapmak yerine devamlı o evrak eksik bu tutanak eksik diyerek üstümde baskı kuruyor. Söyledikleri tek şey denetim ya da teftiş olsa senin için problem olur. Bu stres ise benim tüm enerjimi emiyor."</p>

Tablo 5'te "Okul Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar" teması altında 4 ayrı kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulardan 74 sınıf öğretmenin "Okul Yönetiminin Olmayışı", 60 sınıf öğretmenin "Okulda Yaşanan Sorunlarda Yeterli Destek Alınamaması", 50 sınıf öğretmenin "Okul Yönetimi ile İletişim Kopukluğu" ve 44 sınıf öğretmenin "Teftiş Baskı ve Stresi" den kaynaklanan sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilere İlişkin Yaşanan Sorunlar

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış form ile yönlendirilen sorulardan dördüncüsü ise öğrencilere ilişkin yaşanan sorunlar ile ilgidir. Bu soruya verilen cevaplar içerisinden kategoriler oluşturularak aşağıdaki tabloda sunulan dağılım elde edilmiştir.

Tablo 6*Öğrencilere İlişkin Yaşanan Sorunlar*

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>F</i>	<i>Öğretmen Düşünceleri</i>
<i>Öğrencilere İlişkin Yaşanan Sorunlar</i>	Ders Materyalinin Temini	90	<i>Kıvılcım:</i> “Öğrencilerim ders materyallerinin temininde problem yaşamaktadır. Velilerimiz sene başında okul açılırken bir kez alışveriş yapmakta. O dönem aldıkları ders araç gereçleri ile tüm yılın kapanmasını beklemektedirler. Bu sebeple de ders materyalinin temini noktasında problemler yaşamaktayız.”
	Okul Dışında Yürütmek Zorunda Oldukları Faaliyetler	74	<i>Ülkü:</i> “Okul bittikten sonra ya da hafta sonları özellikle de fındık işlerinin olduğu dönemlerde aileler tarafından öğrencilere çeşitli sorumluluklar yüklenmektedir. Kız öğrencilerimiz evde küçük kardeşlerine bakmak ya da bahçede çalışan işçilere su vs. taşımakla, erkek öğrencilerimiz ise hayvan otlatmak, bahçede oluşan çer çöplerin temizlenmesi gibi birçok işte çalışarak ailesinde destek vermektedir. Bu durumda öğrencilerin okul performansını etkilemektedir.”
	Öğrencilerin Teknolojiden Yeteri Kadar Faydalanamaması	68	<i>Aslan:</i> “Daha öncede belirttiğim üzere biz bile okulda teknolojiyi tam anlamıyla kullanamıyoruz. Bu eksiklik öğrencilerimize de yansıyor. Öğrencilerimizin büyük bir çoğunluğunun evinde bilgisayar vb. teknolojik alet bulunmamakta, bulunsa dahi internete erişimi sağlanamamaktadır. Bu nedenle de öğrencilerimiz teknolojiyi nimetlerinden geri kalmaktadır.”
	Öğrencilerin Okula Karşı İlgisiz Olması	44	<i>Defne:</i> “Öğrencilerimiz çevrelerinde rol model figürler olmadığı için okula karşı ilgileri oldukça düşük. Büyük bir çoğunluğu gelecekte bir servis aracı alıp servis şoförü olmak istiyor. Ne yazık ki çevrelerinde bizler haricinde aldığı eğitim sayesinde geçimini sağlayan kimse yok, bu durumda öğrencilerin okula karşı ilgisiz davranmasına neden olmakta.”

Tablo 6’da “Öğrencilere İlişkin Yaşanan Sorunlar” teması altında 4 ayrı kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulardan 90 sınıf öğretmenin “Ders Materyalinin Temini”, 74 sınıf öğretmenin “Okul Dışında Yürütmek Zorunda Oldukları Faaliyetler”, 68 sınıf öğretmenin “Öğrencilerin Teknolojiden Yeteri Kadar Faydalanamaması” ve 44 sınıf öğretmenin “Öğrencilerin Okula Karşı İlgisiz Olması” dan kaynaklanan sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Velilerle İlişkilerden Kaynaklanan Sorunlar

Dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenlerine yarı yapılandırılmış form ile yönlendirilen sorulardan beşincisi ve sonuncusu ise velilerle ilişkilerden kaynaklanan sorunlar ile ilgidir. Bu soruya verilen cevaplar kategorize edilerek aşağıdaki tabloda sunulan dağılım elde edilmiştir.

Tablo 7*Velilere İlişkin Yaşanan Sorunlar*

<i>Tema</i>	<i>Kategori</i>	<i>F</i>	<i>Öğretmen Düşünceleri</i>
Velilere İlişkin	Eğitim – Öğretim Faaliyetlerine	78	<i>Pelin:</i> “Velilerimiz eğitim – öğretim faaliyetlerine karşı oldukça ilgisiz davranmaktadırlar. Öğrencilerin akademik başarıları, konu eksiklikleri ya da eğitim durumları üzerine düşünmemekte ve mesai harcamamaktadırlar. Öğrenciler tamamen kendi ilgileri ve çabaları neticesinde ilerleme

Karşı İlgisizlik		kaydetmektedirler.” <i>Ateş:</i> “Velilerimiz öğrenciler için bir eğitim planlamasından çok uzaklar. Çocuklarının ilgileri ya da yetenekleri ne olursa olsun öğrencileri meslek liselerine yönlendirip hemen iş sahibi olmasını istiyorlar.”
Eğitim İçin Harcama Yapmamak	73	<i>Kıvılcım:</i> “Bu konu öğrencilerin ders materyali bulma noktasında sıkıntı yaşamlarının ana nedeni aslında. Velilerimiz eğitim öğretim faaliyetleri için harcama yapmaya çekiniyor. Eğitim / Öğretim yılı başında yapılan bir alışveriş ile seneyi kapatma planları yapıyorlar. Hatta öğrencilere herhangi bir ek kaynak almayı da gereksiz olarak görüyorlar. Daha vahimi ise ortaokullar için ücretsiz olarak DYK kursu veriliyor okulumuzda ancak veliler hafta sonu ücretsiz taşıma uygulaması olmadığı için öğrencileri bu kurslara göndermiyorlar.”
Okul – Aile İşbirliğine Katılım Sağlamamak	67	<i>Yağız:</i> “Velilerimizin büyük bir kısmı veli toplantıları dahil okulda planlanan etkinliklere katılım sağlamamaktadır. Bu da Okul – Aile işbirliğini sekteye uğratmaktadır. Erkek velilerimiz genellikle il dışında çalıştıkları için velilik görevi annelere düşmekte onlarda günlük rutin işleri içerisinde okula ve öğrenciye gereken zamanı ayıramamaktadır.”

Tablo 7’de “Velilere İlişkin Yaşanan Sorunlar” teması altında 3 ayrı kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulardan 78 sınıf öğretmeninin “Eğitim – Öğretim Faaliyetlerine Karşı İlgisizlik”, 73 sınıf öğretmenin “Eğitim İçin Harcama Yapmamak” ve 67 sınıf öğretmenin “Okul – Aile İşbirliğine Katılım Sağlamamak” dan kaynaklanan sorunlar yaşadığı anlaşılmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Dezavantajlı bölgelerde görev alan sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlara bakıldığında birçok alt problem karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlerin fiziki şartlara ilişkin yaşadığı sorunlara bakıldığında öncelikli olarak hijyen ve tuvalet yetersizliği noktasında problem yaşandığı görülmektedir. 21.Yy da hijyen ve temizlik çok önemli bir etken haline dönüşmüşken okullarımızda bu problemin devam etmesinin altında okullarda yardımcı hizmetli personeller noktasında sıkıntı yaşanması olduğu düşünülmektedir. Yerlikaya (2000), Kuzey (2002), Yapıcı ve Yapıcı (2003) ve Fidan (2008) yaptıkları araştırmalarında bu araştırmayla benzer bulgulara ulaşmışlardır. Hatta ilgili araştırmalarda da okulun araç gereç eksikliği, fiziksel durumu, teknolojik altyapısı da öğretmenlerin yaşadığı sorunlar olarak saptanmıştır. Bu yönüyle de araştırma sonucunda elde edilen bulgular alan yazında yapılan birçok araştırma ile örtüşmektedir. Ayrıca Teknolojinin ve bilimin sürekli gelişim ve değişim içinde olduğu günümüzde öğrencilerin bu gelişmelerin ardında kalması öğrenme sürecini etkilediği sınıf öğretmenleri tarafından da gözlemlenmiştir. Bina ve ekipman yetersizliği ise eğitimin kesintiye uğramasına neden olmaktadır. Bina ve ekipman da yaşanan eksiklikler beraberinde ısınma sorununu da getirmektedir. Bu eksiklik hem öğretmenlerin etkin bir eğitim ortamında hizmet vermesini zorlaştırmakta hem de öğrencilerin eksikliklerle mücadele ederken eğitimi kaçırmalarına neden olmaktadır. Yüksel (2003), eğitim ve öğretimin bireylere daha kaliteli bir biçimde sunulabilmesi için eğitim teknolojisinin tüm imkânlarından maksimum seviyede yararlanılması gerektiğini savunmaktadır. Yine Koşar ve Çiğdem (2003) bu imkanlar vesilesi ile öğrenme öğretme sürecini daha verimli hale getirmenin, eğitim seviyesini ve kalitesini yükseltmenin ve eğitim öğretim faaliyetlerinin kapsamını artırmanın mümkün olduğunu düşünmektedir.

Dezavantajlı bölgelerde görev alan sınıf öğretmenlerinin çoğu görev yaptıkları coğrafyalara yabancı kişilerdir. Öğretmenler görevleri süresinde yerleşim yerinden kaynaklı birçok sorunla karşılaşmaktadır. Öncelikli olarak buldukları bölgenin teknolojik alt yapısının yetersiz olması, merkeze uzak olması, sosyal ve kültürel faaliyetlerin yetersiz olması ve öğretmenlerin konaklayacakları konut sayısının az olması öğretmenlerin okula ulaşımını zorlaştırmakta ve yaşam

standartlarını da düşürmektedir. Öğretmenler ankete verdikleri cevaplarda çoğunlukla okula ulaşımının servisle sağlandığını, ders saatlerinin öncesinde ve sonrasında ulaşım için çok zaman harcadıklarını dile getirmektedir. Ayrıca kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenler mesleki anlamda kendilerini geliştirebilecek sosyo kültürel etkinlik ve çalışmalara katılmakta güçlük çektiklerini ifade etmektedir. Toplumun eğitimden beklentisi modern çağa uyum sağlamak olduğunu bilirken bu süreçte öğretmenlere düşen en büyük görev öğretmenlerin de kendilerini geliştirmesidir. Öğretmenlerin gelişim faaliyetlerinden geri kalması ise önemli bir sorundur ve öğretmenlerin yaşadığı sorunlar arasında yer almaktadır.

Dezavantajlı bölgelerde görev alan öğretmenler formlara çoğunlukla eski köy okullarında bir yada iki sınıf düzeninde eğitim verdiklerini ya da konteynır sınıflarda eğitimi sürdürdüklerini de dile getirmiştir. Bazı okullarda okul yöneticileri bulunurken bazı mahalle okullarında ise yöneticilik görevini okulda görev alan öğretmenler vekâleten sürdürmektedir. Okullarında yönetici bulunduran kurumlarda öğretmenler çoğunlukla yeterli desteğin alınamaması, psikolojik desteğin verilmemesi ve iletişim kopukluğu yaşandığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin dezavantajlı bölgelerde eğitim neferi olarak verdiği mücadele de okul yönetiminin desteğini eksik etmesi, güçlü bir iletişim kanalının olmaması öğretmenlerin motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Okul yönetiminin olmaması ise dezavantajlı bölge şartlarıyla mücadele eden öğretmenlerin bir de yöneticilik görevini üstlenmesiyle daha fazla sorumluluk altına girdiklerini göstermektedir. Bu durum da öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Öğretmenlerin öğrenciler ve velilere ilişkin yaşadığı sorunlara bakıldığında ise öğrencilerin ekonomik sıkıntılardan ve merkeze olan ulaşım zorluğundan dolayı ders materyallerini temin etmekte zorlandığını göstermektedir. Bu durum ise derslerin beklenen seyirde devam etmesini güçleştirmektedir. Ayrıca dezavantajlı bölgelerde yaşayan öğrenciler okul hayatlarının dışında birçok sorumluluk altında da ezilmektedir. Öğretmenler çoğunlukla bu durumdan kaynaklı sorunların öğrencinin okula karşı ilgisizleşmesine ve aynı şekilde velilerin de okula karşı duyarsızlaşmasına neden olduğunu düşünmektedir. Elde edilen bu bulgular Özben, 1997; Yapıcı ve Yapıcı, 2003; Çelik, Toraman ve Çelik 2018; Atmaca, 2020; gibi birçok araştırma sonucu ile de paralellik göstermektedir. Fakat araştırma sonucunda öğrencilerin devam – devamsızlık durumları ile ilgili herhangi bir sonuca ulaşamamış olmasına karşın alan yazında farklı sonuçlar elde etmiş araştırmalara rastlamak mümkündür. Kavak ve Ergen (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada dezavantajlı bölgelerde ikamet eden öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun okula devam noktasında problem yaşadığı tespit edilmiş ve bu problemin öğretmenleri eğitim öğretim faaliyetlerinin sürekliliği noktasında zora soktuğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca Özpınar (2008) dezavantajlı bölgelerde görev yapan sınıf öğretmenleri ile yürüttüğü çalışmada öğrencilerin okula devam etmemesinin öğretmenler için önemli bir sorun olduğu sonucuna ulaşmıştır. İlgili bu bulguların araştırma sonucu ile farklılık göstermesinin ana nedeninin araştırmanın yürütüldüğü iller olduğu düşünülmektedir. Ülkemizin doğu illerinde yürütülen bu çalışmalarda devamsızlık probleminin tespit edilmesinin yine doğu illerimizde ikamet eden vatandaşlarımızın mevsimlik işçilik ile geçimlerini sağlamaları olduğu düşünülmektedir.

Yukarıda da tekrarlanarak sıralanan bulgular neticesinde okullarımızda hala eşitsizliğin önüne geçilemediği, sınıf öğretmenlerinin dezavantajlı bölgelerde ciddi sorunlarla karşılaştığı, okullarımızın hala fiziksel ve altyapısal anlamda eksikliklerinin olduğu, çözüme kavuşturulamayan her problemin öğretmenin eğitim öğretim sürecini negatif etkilediği ve yönetici konumundaki bireylerin iletişim bozuklukları ile mahiyetindeki öğretmenlere karşı olan tutumunun öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğü tespit edilmiştir. Bu sayılan problemlerin ortadan kaldırılabilmesi için temel öneri okul ve öğretmenlerin ihtiyaçlarının asgari düzeye indirilmesidir. Bunun haricinde ise;

- Dezavantajlı bölgelerin şartları dikkate alınmalı ve bu şartlara uygun eğitim politikaları yapılmalıdır.
- Dezavantajlı bölge okullarının fiziki eksikliklerini gidermek için gerekli çalışmalar yapılmalı ve öğrencilere daha uygun bir eğitim ortamı yaratılmalıdır.

- Velilerle sıkı iletişim kurulmalı, velilerin öğrencilere daha fazla ilgi göstermesine yönelik tavsiyeler verilmelidir.
- Dezavantajlı bölgelerde öğretmenlerin konaklayacağı yapıların inşa edilmesinde öncü olunmalı ve öğretmenlerin sosyal, kültürel etkinliklerde bulunabileceği alanlar yaratılmalıdır.
- Dezavantajlı bölgelerde öğrencilerin teknolojiyle iç içe eğitim almasını sağlamak için bilişim sınıfları oluşturulmalı ve gerekli alt yapı hizmeti sağlanmalıdır.
- Sınıf öğretmenlerinin dezavantajlı bölgelere çalışabilecek hazır bir düzeyde yetiştirilmelidir.
- Okul yöneticileri ve yönetim kademesindeki tüm bireylere iletişim becerilerinin kazandırılabilmesi için hizmet içi eğitim faaliyetleri sunulmalı ve konunun önemi bu bireylere hissettirilmelidir.
- Dezavantajlı bölgelerde çalışanların maaşlarında düzeltmeye gidilmeli ve çalışma koşulları iyileştirilmelidir.

Kaynakça

- Ağırkan, M. ve Uslu, T. (2017). Eğitim Bilimine Giriş. M. Kağan, S. Yalçın (Ed.), *Öğretmenlik Mesleği* (s. 225 – 265). Ankara: Pegem Akademi.
- Altun, A. S. (2009). İlköğretim öğrencilerinin akademik başarısızlıklarına ilişkin veli, öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 567- 586.
- Arslan, M. (2009). *Eğitim Bilimine Giriş* (1. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 152-167.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türkiye Eğitim Sistemi* (3. baskı), Yargıcı Matbaası: Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1999). *Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim* (3. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Boyraz, A. (2007). *İlköğretim okullarında görev yapan aday öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunları*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Cresswell, J. W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelik, S., Toraman, S. Ö., ve Çelik, K. (2018). Öğrenci başarısının derse katılım ve öğretmen yakınlığıyla ilişkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 209-217.
- Erdamar, G. ve Demircioğlu, Y. (2009). Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Bölümü Öğretmenlerinin ve Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(5), 118-121.
- Fidan, N. K. (2008). İlköğretimde araç gereç kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 1(1), 117-135.
- Griffiths, V. L. (1975). *Köy eğitimi sorunları* (1. baskı). (Çev. H. Gürsoy). İstanbul: Talim ve Terbiye Dairesi Yayınları.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik uygulamaları öğretim teknolojisi*, Ankara: Alkım Yayınevi.
- Hoşgörür, V. (2003). Öğretmenlik Mesleğine Giriş (3. Baskı). Ö. Demirel ve Z. Kaya (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (s. 191-230). Ankara: Pegem.
- Kavak, Y., Ekinci, C. E. ve Gökçe, F. (1997). İlköğretimde kaynak arayışları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 11(11), 309-320.
- Kavak, Y. ve Ergen, H. (2007). Türkiye’de ilköğretime katılım ve okula gidemeyen çocuklar. *Milli Eğitim Dergisi*, 8(26), 173-185.
- Kavak, Y. (2007). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi (1. baskı). S. Özdemir, H. Bacanlı ve M. Sözer (Ed.), *Dünya’da İlköğretimin Genel Görünüşü* (s. 62-69). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Kıral E. ve Bölük D. (2015). Birleştirilmiş sınıflı köy okullarındaki müdür yetkili sınıf öğretmenlerinin yönetim işlevlerinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri: Aydın ili

- örneği. VII. *International Congress of Educational Research*. Educational Policy in the 21st Century: "Evidence, Research, Innovation and Values.
- Koşar, E., ve Çiğdem, H. (2003). *Instructional technologies and material development*. Ankara: Pegem A Publishing.
- Köksal, K. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kuzey, M. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin bazı sorunları ve bazı çözüm önerileri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- MEB (2022). Milli Eğitim İstatistikleri. Erişim Adresi https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2022_09/15142558_meb_istatistikleri_orgun_egitim_20_21_2022.pdf
- Öktem, R.(2007) *Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasında Yaşanan Sorunların Değerlendirilmesi: Ankara İli Kalecik İlçesi Örneği*. [Yayımlanmamış tezsiz yüksek lisans projesi]. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Özben, K. (1997). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 162-171.
- Özpinar, M. (2008). *Köyde Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Aydın.
- Öztürk, M. (2014). Generating teacher development models from context-specific predicaments of new teachers in induction period. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 9(16), 206-211.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Çev. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Taneri, P. O. (2004). *A study on novice classroom teacher's problems with regular alternative certificates*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taşgın, A. (2017). Eğitim Bilimine Giriş. G. Ekici (Ed.), *Eğitimin Ekonomik Temelleri* (s. 115-135). Ankara: Paradigma Akademi.
- TDK (1988). *Türkçe Sözlük 2*, Türk Dil Kurumu Yayınları: 549, Türk Tarih Kurumu Basımevi: Ankara.
- Toker-Gökçe, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin adaylık dönemlerinde yaşadıkları mesleki sorunlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (5)21, 137-156.
- Tütengil, C. O. (1979). *100 Soruda kırsal Türkiye'nin yapısı ve sorunları*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Yapıcı, M., & Yapıcı, Ş. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Üniversite ve Toplum*, 3(3), 09.
- Yerlikaya, A. (2000). *Köy ve şehirlerde çalışan sınıf öğretmenlerinde tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Yüksel, E. (2003). *Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocukların bedensel ve sosyal gelişmelerinde beden eğitimi ve sporun önemi ve buna ilişkin yönetici, öğretmen görüşleri*. [Yüksek lisans tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.